

9. Академическое письмо. От исследования к тексту: учебник и практикум для академического бакалавриата / Ю. М. Кувшинская, Н. А. Зевахина, Я. Э. Ахапкина, Е. И. Гордиенко; под ред. Ю. М. Кувшинской. — М.: Издательство Юрайт, 2019. — 284 с. — (Серия: Бакалавр. Академический курс). ISBN 978-5-534-08297-5

10. Зашихина И. М. Академическое письмо: дисциплина или дисциплины? // Высшее образование в России. 2021. Т. 30. № 2. С. 134-143. DOI: 10.31992/0869-3617-2021-30-2-134-143

11. Седельникова А. Обучение академическому письму в современной школе // <https://ivazyki.prosv.ru/2015/03/education-academicwriting>

12. Короткина И. Б. Академическое письмо: процесс, продукт и практика: Учебное пособие для вузов. - М.: Издательство Юрайт, 2020. - 295 с

13. Академическое письмо. Лексика. Developing Academic Literacy: учебник для вузов / В. В. Меньяло, Н. А. Тулякова, С. В. Чумилкин. — 2-е изд., испр. и доп. — Москва: Издательство Юрайт, 2025. — 226 с.

20. Академическое письмо. От исследования к тексту: Учебник и практикум для академического бакалавриата. / Ю. М. Кувшинская, Н. А. Зевахина, Я. Э. Ахапкина, Е. И. Гордиенко; под ред. Ю. М. Кувшинской. - М.: Юрайт, 2019. - 284 с.

14. Руденок Е. А. Оптимизация работы над формированием умения академического письма у обучающихся старшей школы // <https://infolesson.kz/optimizaciya-raboty-nad-formirovaniem-umeniya-akademicheskogo-pisma-u-obuchayushih-syva-starshej-shkoly-4062080.html>
<https://infolesson.kz/optimizaciya-raboty-nad-formirovaniem-umeniya-akademicheskogo-pisma-u-obuchayushih-syva-starshej-shkoly-4062080.html>

15. Баяхметова А. А., Дусенбина М. Ж. Академическое письмо. Язык и стиль академического письма: Учебное пособие. - Костанай: КГУ имени А. Байтурсынова, 2019. - 106 с.

16. Оспанов Е. Т. Академиялық жазылым [Мәтін]: (жоғары оқу орындарының студенттеріне арналған оқу құралы) / Е. Т. Оспанов. – Алматы: Лантар Трейд, 2019. – 127 б.

17. Академическое письмо: принципы структурирования и написания научного текста: Методическое пособие. / Сост. А. Г. Ибраева, Т. В. Ипполитова; Северо-Казахстанский государственный университет им. М. Козыбаева. - Петропавловск: СКГУ им. М. Козыбаева, 2015. 106 с.

ӘОЖ 373.3

БАСТАУЫШ СЫНЫП БІЛІМ АЛУШЫЛАРЫНЫҢ РЕФЛЕКСИВТІК ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУДА НИФРЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ РӨЛІ

Володяқызы А.

Академик Е. А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қарағанды, Қазақстан

Қазіргі білім беру жүйесінде оқушының танымдық және рефлексивтік қабілеттерін дамыту маңызды міндеттердің бірі болып табылады. Бұл міндеттің шешімі ретінде цифрлық білім беру құралдары ерекше рөл атқарады. Цифрлық құралдар оқушылардың оқу үдерісінде белсенділік танытуына, өз білімін бағалауға, өз әрекеттерін сараптауға және өздерінің оқу нәтижелерін талдауға мүмкіндік береді. Осылайша, цифрлық құралдар бастауыш сынып білім алушыларының рефлексиялық дағдыларын дамыту үшін тиімді әдіс болып табылады.

Рефлексия – бұл адамның өз әрекеттерін, ойларын және тәжірибелерін ой елегінен өткізіп, оларға баға беру үдерісі. Бастауыш сынып оқушылары үшін рефлексиялық дағдыларды дамыту маңызды, себебі олар өз оқу тәжірибесін талдай отырып, болашақтағы әрекеттерін жоспарлауға үйренеді. Рефлексия оқушының өзіндік санасын қалыптастырып, оқу үдерісінде жауапкершілік пен дербестік деңгейін арттырады.

Цифрлық білім беру құралдары, әсіресе онлайн платформалар мен мобильді қосымшалар, бастауыш сынып білім алушыларының рефлексивтік қабілеттерін дамытуда тиімді құралдар болып табылады. Оқушыларды өзіндік бағалауға, өз іс-әрекеттерін талдауға және қорытынды жасауға ынталандыратын цифрлық ресурстар оқу үдерісін әлдеқайда қызықты әрі тиімді етеді. [1]

Онлайн платформалар мен қосымшалар: Білім беру платформалары (мысалы, Google Classroom, Kahoot, Quizlet) мен мобильді қосымшалар оқушыларға өз білімдерін тексеруге мүмкіндік береді. Оқушылар тесттерді орындап, сауалнамаларға жауап беру арқылы өз оқу нәтижелерін бағалай

алады және алған білімін практикада қолдану мүмкіндігін алады. Бұл рефлексиялық ойлауды дамытуға үлкен ықпал етеді.

Визуалды құралдар мен интерактивті жаттығулар: Визуалды құралдар мен интерактивті жаттығулар оқушылардың өздерінің білім деңгейін бағалауына, қателіктерін анықтап, түзетуге көмектеседі. Мысалы, бейнемазмұнды түсініктеме ретінде пайдалану, нақты мысалдармен жұмыс істеу, ойын элементтері арқылы оқыту оқушылардың ойлау қабілеттерін тереңдетуге мүмкіндік береді. [2]

Онлайн күнделік және блог жүргізу: Оқушылар өз оқу барысын және нәтижелерін онлайн күнделіктерде немесе блогтарда жазу арқылы рефлексия жасайды. Бұл тәсіл оларды өз ойларын жүйелі түрде жеткізуге, әрекеттерін талдауға және өздерінің дамуын бағалауға баулиды.

Цифрлық құралдардың білім беру үдерісінде бірнеше артықшылықтары бар:

– **Ашықтық пен қолжетімділік:** Оқушылар кез келген уақытта және кез келген жерден цифрлық платформаларды пайдалану арқылы өз білімін жетілдіре алады.

– **Интерактивтілік:** Цифрлық құралдар арқылы оқушылар белсенді түрде оқу үдерісіне қатысады, бұл олардың қызығушылығын арттырады және оқу мотивациясын күшейтеді.

– **Жеке көзқарас пен дербестік:** Цифрлық құралдар әрбір оқушының жеке қажеттілігіне сәйкес оқу материалдарын ұсынуға мүмкіндік береді, осылайша әрбір оқушы өзінің оқу қарқынына сай жұмыс істей алады.

1. Цифрлық құралдардың жеке оқытуға әсері: цифрлық құралдар оқушылардың жеке ерекшеліктеріне бейімделген оқу мүмкіндіктерін ұсынады. Әрбір оқушы өз мүмкіндіктеріне сәйкес оқу материалына қол жеткізе алады. Мысалы, «Khan Academy» немесе «Duolingo» сияқты қосымшалар оқушыларға өз қарқынымен оқуға мүмкіндік береді. Осылайша, оқушы оқу материалын өзіне ыңғайлы түрде менгеріп, оқу үдерісіндегі кемшіліктері мен жетістіктерін талдауға мүмкіндік алады. [3]

2. Цифрлық ойындар мен тренажерлар: цифрлық ойындар мен тренажерлар бастауыш сынып білім алушыларының ой-өрісін дамытып, оқу процесіне қызығушылығын арттырады. Мысалы, «Minecraft Education Edition» сияқты ойындар білім беру мен ойын элементтерін ұштастырады. Оқушылар тапсырмаларды орындау барысында өздерінің білім деңгейін бағалап, шешімдер қабылдап, жасаған әрекеттерінің нәтижесін көре алады. Бұл рефлексия процесін белсендіреді.

3. Визуализация және деректерді сараптау: цифрлық құралдар арқылы оқушылар білімдерін визуалдау мүмкіндігіне ие болады. Мысалы, «MindMeister» немесе «Popplet» сияқты құралдар арқылы оқушылар өз ойларын және білімдерін графикалық түрде көрсете алады. Бұл әдіс оқушыларға өз ойларын жүйелеуге, тақырыпты терең түсінуге және рефлексиялық әрекеттерді жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

4. Мобильді қосымшалар мен онлайн сабақтар: оқушылар мобильді қосымшалар арқылы сабақтарды өз уақытында қайталап, үй тапсырмаларын орындау барысында өздерінің білімдерін бағалай алады. Олардың нәтижелерін «Google Classroom», «Edmodo», «Seesaw» сияқты платформаларда қадағалап, уақытында кері байланыс алу арқылы білімдеріне рефлексия жасауы мүмкін. Мұндай қосымшалар оқушыларға өз қателіктерін анықтап, жақсартуға мүмкіндік береді. [4]

5. Цифрлық портфолио жасау: цифрлық портфолио арқылы оқушылар өздерінің жетістіктерін және оқу процесіндегі жетілдірулерін қадағалай алады. Оқушының біртіндеп дамып келе жатқан дағдыларын жинақтап, визуалды түрде көрсету оқу процесін талдауға мүмкіндік береді. Бұл рефлексиялық дағдыны қалыптастыруда маңызды құрал болып табылады.

6. Смарт-технологияларды қолдану: смарт-доска, интерактивті тақталар және түрлі бейнемазмұнды қолдану арқылы оқушылар рефлексивті дағдыларды дамыта алады. Мысалы, интерактивті тақтада оқушылар әртүрлі тапсырмаларды орындай отырып, өз білімдері мен іс-әрекеттерінің нәтижелерін өздеріне көрсетіп, оларды бағалайды.

7. Оқушылардың өзара бағалауы: цифрлық құралдар арқылы оқушылар бір-бірінің жұмыстарын бағалауға мүмкіндік алады. Бұл әдіс оқушылардың ойлау қабілетін дамытып, рефлексияны қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Оқушылар өз әріптестерінің жұмысына кері байланыс беріп, өздерінің де қателіктерін көре алады. [5]

1-кесте -Рефлексивтік қабілеттерді дамытуда қолданылатын цифрлық білім ресурстары

Цифрлық білім беру құралы	Қолданылу саласы	Рефлексивті қабілеттерді дамытудағы рөлі
---------------------------	------------------	--

Khan Academy	Онлайн курстар, оқу тапсырмалары	Оқушының өз қарқынымен оқуы, білім деңгейін бағалауы, қателіктерді талдау
Duolingo	Тіл үйрену қосымшасы	Тілді үйрену барысында өз жетістіктерін бағалау және қатені түсіну
Minecraft Education Edition	Ойын арқылы білім беру	Ойлау, жоспарлау дағдыларын дамыту, өз шешімдеріне рефлексия жасау
MindMeister	Ойлау карталары, идеяларды визуализациялау	Оқушылардың ойларын жүйелеу, білімді құрылымдауға рефлексия жасау
Popplet	Визуалды ой картасы	Оқушылардың өз идеяларын графикалық түрде көрсету, өз білімін бағалау
Google Classroom	Онлайн сабақтар, тапсырмалар	Оқу нәтижелерін қадағалау, кері байланыс алу және өз білімін бағалау
Edmodo	Әлеуметтік оқыту платформасы	Оқушылардың жұмысын бағалау, пікір алмасу, оқыту нәтижелерін талдау
Seesaw	Оқу күнделіктері мен портфолиолар	Жетістіктер мен қателіктерді сараптау, даму деңгейін қадағалау

Цифрлық білім беру құралдары бастауыш сынып білім алушыларының рефлексиялық қабілеттерін дамытуда айтарлықтай рөл атқарады. Оқушыларға өз білімін бағалауға, өзіндік ойлау мен сараптама жасауға мүмкіндік беретін заманауи цифрлық құралдар оқу үдерісін тиімді әрі қызықты етеді. Мұндай құралдардың қолданылуы рефлексия дағдыларын қалыптастыруда маңызды қадам болып табылады.

Бастауыш сынып білім алушыларының рефлексивтік қабілеттерін дамытуда цифрлық білім беру құралдарының маңызы өте зор. Цифрлық технологиялар оқушыларға өз білімдерін бағалауға, өз әрекеттерін талдауға және болашақта сол білімді қалай пайдалану керектігін жоспарлауға мүмкіндік береді. Цифрлық құралдарды қолдану арқылы оқушылардың ойлау қабілеттері мен дербестігі артып, олар оқу процесіне белсенді қатысады. Сондықтан білім беру саласында цифрлық технологиялардың қолданылуы оқушылардың рефлексивтік дағдыларын дамытуда маңызды құрал ретінде қарастырылуы керек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының білім берудің дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы (2014.12.08 берілген өзгерістер мен толықтырулармен).
2. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. 27.07.2007ж., №319- III ҚРЗ. Астана. Ақорда.
3. Жоғары білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 Қаулысымен бекітілген.
4. «Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасының Президентінің 2016 жылғы 1 наурыздағы №205 Жарлығы.
5. Кузнецова, И.Н. (2018). «Цифрлық білім беру: теория мен тәжірибе» / Жаңа технологиялар мен білім беру.

УДК 373.3

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ЧИТАТЕЛЬСКОЙ ГРАМОТНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ.

Гранкина А.К., Ишанов П.З.

Карагандинский университет имени академика Е.А.Букетова, Караганда, Казахстан

Читательская грамотность занимает важное место в системе образования, являясь основой для дальнейшего обучения и развития личности. В условиях модернизации образовательной системы Казахстана внимание к формированию читательской грамотности у младших школьников приобретает особую значимость, поскольку чтение становится не только средством получения